

Existeix una Maçoneria cristiana?

En el present cicle de conferències els organitzadors han previst abordar el tema de la Maçoneria des de diverses perspectives: des del punt de vista històric, la dona i la maçoneria, la incidència de la maçoneria a la societat en les diferents èpoques, la maçoneria i els mitjans de comunicació, maçoneria i política, fins i tot, la maçoneria com una espiritualitat laica – cosa aparentment contradictòria ja que espiritualitat té a veure amb el sagrat mentre que el laïcisme defèn la independència personal o social de tot el que és sagrat, però... en definitiva, avui toca parlar de Maçoneria cristiana que és per al que he vingut.

De fet, la Maçoneria va néixer, ha estat i continua sent cristiana, una altra cosa és en què l'hem convertit entre tots plegats al llarg del temps. Vivim a principis del segle XXI, era de la comunicació per antonomàsia, però també per antonomàsia, era de la manipulació de la informació. És més, des d'un punt de vista tradicional, vivim immersos en l'era de la confusió en què res és el que sembla ser. Es diu, que un emperador xinès de la dinastia dels Míng, preocupat per retornar a l'imperi l'esplendor perdut, va demanar a un savi què era el que havia de fer. El savi li contestà que el que calia era retornar a les paraules el seu autèntic significat.

“En un principi era la Paraula...” comença dient el pròleg de l'Evangelí, segons Sant Joan. La Paraula, que per als cristians va donar l'origen a tot el creat, paraula que els homes acabem deformant i donant-li tot un altre significat que res té a veure amb el seu sentit original. La Maçoneria tampoc s'escapa d'aquesta deformació de la que estem parlant. Aquí tampoc les paraules expressen el seu sentit original, com ara veurem.

Deia, al començament, que la Maçoneria va néixer cristiana. Sense voler repetir una altra vegada el que altres ponents, de ben segur, deuen haver explicat, caldrà, malgrat tot, fer un recorregut que vagi dels orígens de la Maçoneria fins els nostres dies. Hi ha qui vol trobar els orígens de la maçoneria a l'antic Egipte, potser per allò del davantal amb que surten pintats els egipcis en els papirs que han arribat als nostres dies, i potser tenen raó encara que no hi ha cap documentació fidedigna.

Quan es comença a trobar marques, signes i vestigis de tota mena, és a partir de les confraries de picapedrers medievals.

Aquestes confraries, prenen el nom de Lògies o Guildes i no estaven organitzades en tres graus com la majoria de maçoneria actual, si no que hi havia dos nivells: aprenent i company. De mestre només ni havia un i era qui dirigia l'obra: el mestre d'obres o arquitecte. La societat del segle XI no tenia res a veure amb la nostra societat actual. La societat del segle XI era una societat de tipus tradicional en la que l'ordre terrestre era un reflex de l'ordre celestial, i on les lleis naturals s'harmonitzaven amb la Revelació divina, trobant-se el conjunt de la vida social, amarat d'aquesta unitat espiritual. Evidentment que aquestes organitzacions eren cristianes, com podien ser sinó en aquella Europa medieval?.

En aquelles Lògies, els obrers dirigits pel Mestre, duïen a terme la realització del seu ofici, tot desenvolupant les tècniques inherents al mateix i a la vegada una metodologia del coneixement que no tenia res a veure amb les tècniques pròpies de la construcció,

sinó amb un coneixement d'ordre superior, pròpia d'una societat en la que com he dit tot girava a la major Gloria de Deu.

Sobre el cristianisme d'aquestes confraries de picapedrers, hi estan d'acord fins i tot els maçons actuals no cristians, ja que els documents que han arribat als nostres dies ho demostren de manera incontestable. M'estic referint en el que entre els maçons coneixem com a "Antics Deures" o "Old Charges" - per fer servir la paraula anglesa, per allò de l'entossudiment per voler vincular els orígens de la Maçoneria única i exclusivament amb Anglaterra, cosa absolutament inexacta com també veurem. Els anglesos també els anomenen "ladmarks" que vol dir límits, per analogia amb els límits que un maçó no ha de transgredir. Aquests "Antics Deures" son un conjunt de obligacions de conducta ètica i moral pels seus membres.

Els Antics Deures

Tot i que els Maçons no es posen d'acord en el nombre d'aquests Antics Deures (alguns autors els xifren en 24/25) ens fixarem en una dotzena, ja que son els acceptats per la majoria, sent els següents:

- El Manuscrit Reial o "Regius"¹, (1390)
- El Manuscrit Cooke,² (1410/1420)
- El Manuscrit Grand Lodge n° 1³, (1583)
- El Manuscrit d'Edimburg⁴, (1696)
- El Manuscrit Dumfries n° 4,⁵ (1710)
- El Manuscrit Kewan,⁶ (1714-1720)

¹ El *Poema Maçònic*, o *Manuscrit Reial* (Regius), també anomenat *Manuscrit Halliwell*, pel nom del seu primer editor, data dels voltants de 1390. Publicat al 1840 per James Halliwell (en *The early History of freemasonry in England*), és esmentat al 1670 en un inventari de la biblioteca John Teyler. A l'actualitat es conserva en el Museu Britànic. El poema, compost de 794 versos en anglès antic, demostren que els "misteris" de la confraternitat eren practicats a Anglaterra en el segle XIV.

² El Manuscrit *Cooke*, es conserva a l'actualitat en el British Museum. La seva denominació es deu al seu primer editor, en Matthew Cooke, *History and articles of Masonry*, Londres, 1861. Data dels voltants de 1410 o 1420, però és la transcripció d'una compilació que es remunta potser a més d'un segle enrera. El Manuscrit Cooke va servir de base per al treball de George Payne, segon Gran Mestre de la Gran Lògia de Londres, que l'adoptà com un primer reglament en 1721. Apareix a més a més com la principal font en la que Ardeson s'inspirà per a la redacció del seu Llibre de les Constitucions de 1723.

³ El Manuscrit Grand Lodge n° 1, que data de 1583, és l'Antic Deure (Old Charge) que segueix al *Regius* i al *Cooke*. L'original anglès fou publicat per W. McLeod, *A lost manuscript reconstructed: the ancestor of one branch of the Old Charges*, en el butlletí de la Lògia d'Estudis i Investigacions "Ars Quatuor Coronatorum", vol. 94, Londres, 1982, pàgs. 16-21. Una traducció francesa d'aquest text, deguda a Edmond Mazet, aparegué a la revista: *La franc-maçonnerie, documents fondateurs*, Paris, l'Herne, 1992, pàgs. 130-138.

⁴ El manuscrit d'Edimburg és el més antic catecisme simbòlic que ha arribat fins els nostres dies. Aquest text, així com molts d'altres als que serví de model, es refereix a dos temes principals: el simbolisme del temple de Salomó i al secret. The Edimburg register house ms. 1696, publicat per Harry Carr, *The Early masonic catechisms*, 1963, reeditat per la Kessinger Publishing Company, Kila MT, pàgs. 31-34. Traducció francesa en *Textes fondateurs de la Tradition maçonnique 1390-1760. Introduction à la pensée de la franc-maçonnerie primitive*, traduits et présentés par Patrick Négrier, Paris, Bernard Grasset, 1995.

⁵ The Dumfries n° 4 ms., 1710. Publicat a Harry Carr, *The Early masonic catechisms*, 1963, pàgs. 52-68. Traducció francesa: "Textes fondateurs de la Tradition maçonnique 1390-1760. Introduction à la pensée de la franc-maçonnerie primitive, traduits et présentés par Patrick Négrier, Paris, Bernard Grasset, 1995.

⁶ Segons la traducció francesa de Patrick Négrier apareguda en *La Franc-Maçonnerie d'après ses textes classiques. Anthologie 1599-1967*, Detrad, 1996 (imprès a la ciutat d'Atenes). El text fou publicat per primera vegada a Harry Carr, *The Early Masonic catechism*, Kila (MT), Kessinger Publishing Company, 1963, pàg. 183. Val a dir, que el text és practicament idèntic al del Manuscrit d'Edimburg.

- La Institució dels Francmaçons, ⁷ (1725)
- El Manuscrit Graham, ⁸ (1726)
- La Maçoneria segons les Escritures, ⁹ (1737)
- Diàleg entre Simó i Felip, ¹⁰ (1740)
- El Manuscrit Essex, ¹¹ (1750)
- Els Estatuts de Ratisbona. (1459)

D'aquests manuscrits anglesos n'hi ha tres que es corresponen amb l'època de la maçoneria coneguda com operativa, i son el Manuscrit Regius, el Manuscrit Cooke i els Estatuts de Ratisbonne. D'aquest tres, el més antic es el Regius, que data de 1390; el Cooke, dit així perquè va adoptar el nom del seu editor, data entre 1410 i 1420, i els Estatuts de Ratisbonne, daten de 1490 i son probablement els últims texts de la maçoneria operativa.

El Manuscrit Regius és un poema de deures morals, i es compon de les següents parts:

- Fundació de la Maçoneria a Egipte per Euclides,
- Introducció de la Maçoneria a Anglaterra sota el regnat de Athelstan (rei saxó, 925-939),
- Els Deures: quinze articles,
- Els Deures: quinze punts,
- Relat dels Quatre Coronats,
- Relat de la Torre de Babel,
- Les set arts liberals,
- Exhortació sobre la missa i la manera de comportar-se a l'església
- Instrucció sobre les bones maneres.

Extraiem dos fragments del Manuscrit, per exemple, el començament del Relat dels Quatre Coronats:

Preguem ara al Déu Omnipotent
I a la seva radiant Mare Maria,
Per tal que puguem seguir aquests articles
I els punts, tots junts,
com varen fer els quatre sants màrtirs,
que aquest ofici tingueren en gran estima;

⁷ Institution of free-masons, publicat a Harry Carr, The Early masonic catechisms, 1963, pàgs. 83-86. Traducció francesa a: Textes fondateurs de la Tradition maçonnique 1390-1760. Introduction à la pensée de la franc-maçonnerie primitive, traduits et présentés par Patrick Négrier, Paris, Bernard Grasset, 1995.

⁸ Publicat a "Ars Quatuor Coronatorum", vol. 80, Londres, 1967, pàgs. 77-80. Traducció francesa en: Textes fondateurs de la Tradition Maçonnique 1390-1760. Contràriament a les Constitucions de 1723, en les que el pastor James Anderson havia tractat d'alinear les posicions de la maçoneria especulativa amb la "religió natural", el Graham és un text de clara confessió cristiana.

⁹ On Scripture Masonry fou publicat en el vol. 74, pàgs. 89-98, de "Arts Quatuor Coronatorum", Londres, 1961, i Patrick Négrier realitzà la traducció francesa (Textes fondateurs de la Tradition maçonnique, 1390-1760, Paris, Grasset, 1995). Més que un tractat de apologetica, La Maçoneria segons les Escritures, de John Tillotson (1630-1694, fou Degà de la catedral de Saint-Paul a Londres, avans de convertir-se el 1691 en arquebisbe de Canterbury) constitueix una defensa cristiana de la maçoneria.

¹⁰ Dialogue between Simon and Philip, publicat a Harry Carr, The Early masonic catechisms, 1963, reeditat per la Kessinger Publishing Company, Kila MT, pàgs. 176-178. Traducció francesa de Patrick Négrier, la Franc-Maçonnerie d'après ses textes classiques. Anthologie 1599-1967, Paris, Dietrad, 1996.

¹¹ Segons la traducció francesa de Patrick Négrier apareguda en "La Franc-Maçonnerie d'après ses textes classiques. Anthologie 1599-1967, Dietrad, 1996 (imprès a la ciutat d'Atenes). El text fou publicat per primera vegada a Harry Carr, The Early Masonic catechism, Kila (MT), Kessinger Publishing Company, 1963, pàg. 183.

foren ells, tan bons maçons
com pogueren haver-n'hi sobre la terra...

i l'acabament del text:

...que Crist aleshores, per la seva gracia celestial,
us concedeixi l'esperit i el temps,
per comprendre i llegir aquest llibre,
a fi d'aconseguir en recompensa el cel.
¡Amen!, ¡Amen! ¡així sia!,
diguem tots per caritat.

D'altra banda, el Manuscrit Cooke, es divideix en dues parts: la primera, que consta de dinou articles, és una historia de la geometria i l'arquitectura; i la segona, que és un Llibre de Deures, comença amb aquesta invocació:

“Donem gràcies a Déu, nostre Pare Gloriós, creador del Cel i de la Terra i tot el que contenen, i que Ell coneix, en virtut de Sa Gloriosa Divinitat. Ell va fer totes les coses per ser obeït, i moltes d'elles en benefici de la Humanitat; els hi ordenà sotmetre's a l'home, perquè totes les coses que són comestibles i de bona qualitat serveixen per al sosteniment de l'home. I també ha donat a l'home intel·ligència i habilitat en diverses coses, i l'Art, gracies al qual podem viatjar per aquest Món per procurar-nos la subsistència, per fer moltes coses per la Glòria de Déu i també per a la nostra tranquil·litat i profit...”

Finalment, els Estatuts de Ratisbonne de 1459, probablement l'últim text de l'època dita “operativa” i que marquen un punt i apart. Per situar-nos en quin context van apareixer, direm que Cristòfol Colom acaba de “descobrir” les Ameriques en el 1492; apareix la primera Bíblia impresa per Gutemberg en el 1448. Aviat arribarà el renaixement, i també les guerres de religió. Pel que fa al nostre tema, s'entra en dos segles anomenats “de transició” entre la Francmaçoneria “operativa” i la Francmaçoneria “especulativa”. Comencen els dits Estatuts amb le següent invocació:

“En el nom de Déu Pare, del Fill, de l'Esperit Sant i de Santa Maria, mare de Déu; dels seus sants benaventurats, els quatre sants coronats de memòria eterna, considerem que per conservar l'amistat, la unió i obediència, fonament de tot be, de tota utilitat i benefici de tots, prínceps, comtes, senyors, localitats i convents, construïts ara i en el futur, Esglésies, edificacions de pedra o construccions, devem formar una comunitat fraternal; tot plegat pel bé i utilitat de tots els Mestres i Companys del cos d'ofici de treballadors de la pedra i constructors en terres alemanyes, sobretot per evitar discussions, contratemps, inquietuds, despeses i angoixes procedents dels desordres i transgressions a la bona norma. Ens comprometem a seguir els reglaments pacífica i amigablement.

Perquè aquesta nostra empresa cristiana sia valida en tot temps, nosaltres, Mestres i Companys del dit ofici, originaris de Spire, Estrasburg i Ratisbonne, en nom nostre i en el de tots els altres Mestres i Companys del dit ofici ja esmentat, hem renovat i clarificat les velles tradicions...”

Tot i així, hi ha un altre document molt més antic encara que aquests tres documents (els dos primers anglesos i l'últim alemany) - concretament 142 anys més antic - que amb la seva aparició posa en l'entredit als defensors dels orígens exclusivament anglesos de la Maçoneria operativa. És tracta de la Carta dels Picapedrers de Bolonya ¹², que data de l'any 1248, i que comença com les Old Chages angleses també amb la següent invocació:

“En el Nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant. Amen.

En l'any del Senyor de 1248,

Estatuts i Reglaments dels Mestres del Mur i la Fusta.

Heus aquí els estatuts i reglaments de la societat de mestres del mur i la fusta, fets en honor de Déu, de Nostre Senyor Jesucrist, de la Benaventurada Verge Maria i tots els sants, i per honor i bon estat de la ciutat de Bolonya...”

Fins aquí, queda demostrat el caràcter profundament cristià, fins i tot catòlic, dels Antics Deures constituents de la Maçoneria en la seva etapa operativa. Passem ara a analitzar què succeeix en els dos-cents anys de transició entre la maçoneria operativa i l'especulativa. Ens trobem amb el període històric en què pràcticament ja no es construeixen noves catedrals i temples i es comença a acceptar l'entrada a les Lògies de membres que res tenen a veure amb l'ofici de construir, tot i que en un document annex a la Carta de Bolonya de 1248, en una llista de matrícula, es fa constar com a membres 2 notaris, 2 frares i 6 membres de la noblesa, la qual cosa ens ve a demostrar si més no, l'existència a l'any 1248 de maçons “acceptats” o no formant part de l'ofici de construir.

És l'època en què es redacten i apareixen els manuscrits: Grand Lodge, el d'Edimburg, el Dumfries nº 4, el Kewan, La Institució dels Francmaçons, el Graham, la Maçoneria, segons les Escriptures, Diàleg entre Simó i Felip i el manuscrit Essex. El temps no ens permet llegir-los tots. Extrauré uns trossos d'alguns d'ells.

Del Manuscrit Grand Lodge nº 1 del 1583, la pregaria d'obertura:

“Que la Força del Pare del cel i la saviesa del Fill gloriós per la gràcia i la bondat de l'Esperit Sant, que són tres persones en un sol Déu, siguin amb nosaltres, a les nostres empreses i ens atorguin així la gràcia de governar-nos aquí baix en la nostra vida de manera que puguem abastar sa beatitud, que ja mai no tindrà fi. Amen.

Del Dumfries nº 4 de l'any 1710, també la pregaria d'inici:

¹² El “Statuta et Ordinamenta Societatis Magistrorum Tapia et Lignamiis” o “Carta di Bologna”, fou redactat originàriament en llatí per un notari de Bolonya – a partir de les ordres de l'alcalde de Bolonya, Bonifacii De Cario – el dia 8 d'agost de 1248. A l'actualitat es conserva l'original al Arxiu de l'Estat de Bolonya. Al mateix Arxiu, es conserva una “llista de matrícula” datada de 1272 i lligada a la Carta de Bolonya, que conté 371 noms de Mestres Maçons (Maestri Muratori), dels que 2 son notaris, altres 2 frares i 6 nobles.

“Implorem al Pare omnipotent de santedat i a la saviesa del gloriós Jesús per la gràcia de l’Esperit Sant, que són tres persones en un principi diví, que estiguin amb nosaltres des d’ara, i que ens atorguin també la gràcia de governar-nos aquí baix, en aquesta vida mortal, de manera que puguem aconseguir el seu regne, que mai no tindrà fi. Amen.”

Del manuscrit La Institució dels Francmaçons de l’any 1725, el punt 14e del catecisme per preguntes i respostes:

Pregunta: *Quantes persones fan falta per fer una Lògia?*
Resposta: *Fa falta Déu i l’escaire, més 7 o 5 maçons justs i perfectes sobre la muntanya més alta, o la vall més profunda del mon.*

Del manuscrit Graham de l’any 1726, tenim aquest intercanvi de preguntes i respostes del catecisme:

P. *Què és una Lògia perfecta?*

R. *El centre d’un cor sincer.*

P. *Però, a quants maçons dieu així?*

R. *A qualsevol nombre senar entre 3 i 13.*

P. *Perquè tants, i perquè un nombre senar?*

R. *El primer numero fa referència a la santa Trinitat, i l’altra a la vinguda de Crist, amb els seus 12 apòstols.*

Pel que podem veure en els anteriors manuscrits i concretament en aquest últim, que data del 1726, és a dir, tres anys després de la promulgació de les famoses Constitucions del pastor presbiterià James Anderson, el cristianisme que traspua és del tot ortodox.

A principis del segle XVIII, la maçoneria operativa estava en ple declivi. A Anglaterra, l’any 1703, la Lògia *Saint-Paul* de Londres, pren una decisió que fa palès el molt que s’havia transformat la Francmaçoneria. Els privilegis de la maçoneria, diu aquesta decisió, no estaran en el successiu reservats únicament als obrers constructors, sinó, com d’alguna manera ja s’estava practicant, s’estendran a persones de tots els estats que hi vulguin prendre part. Així doncs, en virtut d’aquesta decisió, es deixa clar que el temple a construir ja no serà en el futur un temple de pedra sinó un temple de caire espiritual, tot i que aquest altre aspecte de la construcció del temple interior, sempre havia estat present al costat de l’altre, purament arquitectònic.

S’obria, a partir d’aquest moment una nova situació. Mentre la francmaçoneria fou operativa, el poder regulador era exercit per la guilda o la companyonia que vetllava perquè les lògies i els seus afiliats respectessin els Deures d’ofici. La situació esdevingué diferent quan les Lògies foren constituïdes de fet per maçons “acceptats”. S’obria el perill, que per les noves aportacions exteriors i les corresponents innovacions, s’introduïssin canvis que pogueren desnaturalitzar l’esperit que es volia conservar. D’aquí vingué, sembla ser, la idea – ja que les raons oficials, són desconegudes – de

crear una potència maçònica suprema, que tingues el privilegi de jutjar la “regularitat”¹³ de les Lògies i crear nous tallers.

Així, el 24 de juny de 1717, per la festa de Sant Joan Baptista, quatre Lògies de Londres, de noms pintorescos, perquè prenen el nom de la taverna on es reunien, es trobaren a la taverna de la Pomera, constituint una organització unificada sota el nom de Gran Lògia, i sent elegit i instal·lat Anthony Sayer - un “gentelman” anglès - com a Gran Mestre, amb autoritat sobre tots els Germans. Un any després, el 24 de juny de 1718, George Payne el succeí i ordenà un treball de recerca i reunió de tots els escrits i cartes maçònics. Substituït l'any següent per John Théophilus Désaguliers, Payne reprèn l'ofici de Gran Mestre l'any 1720, i fa adoptar en el 1721 un primer reglament provisional. Va ser poc temps després, quan el pastor escocès James Anderson rebé l'encàrrec de redactar un Llibre de Constitucions. Aquesta obra, que compren a la vegada la història llegendària de la Fraternitat i les Obligacions dels Francmaçons, fou publicada el 1723, sent aleshores el duc de Wharton Gran Mestre.

Diversos autors, han vist en la redacció d'aquest text “la inspiració” d'algú més que el pastor Anderson - esperit de poca envergadura - i que era el veritable autor. Es tracta d'un altre pastor, en Desaguliers (1683-1744), fill d'un pastor francès de la Rochelle, emigrat a Londres, doctor en dret, físic, matemàtic, membre de la *Royal Society*, capellà del príncep de Gal·les, amic de Newton i de tota l'intel·lectualitat anglesa. La influència de Desaguliers, tant en el text com a la nova maçoneria creada, provocà l'entrada en massa de gent de classe mitjana i alta.

La descristianització de les Constitucions andersonianes

El primer article d'aquestes *Obligacions*, es titula: “Referent a Déu i la Religió”. L'ambigua redacció del mateix, que permet amplies i laxes interpretacions, va deixar la porta oberta a l'agnosticisme de la religió natural, i aquesta, al seu torn, juntament amb el panteisme, constituïrien el preludi de l'ateisme. Concretament aquest article, va sofrir dues modificacions, el 1738, amb motiu de la transformació de la Gran Lògia de Londres en Gran Lògia d'Anglaterra, i el 1813, com a solució de síntesi per posar fi a la llarga divisió entre els “Antics” i els “Moderns”, els dos corrents que es reunificaren formant l'actual Gran Lògia Unida d'Anglaterra. La redacció va quedar així, sent encara vigent:

“Pel que respecta a Déu i la Religió, un maçó està obligat, pel seu títol, a obeir la llei moral i, si compren bé l'Art, no serà mai un ateu estúpid ni un llibertí irreligiós. De tots els homes, ell deu comprendre millor que els altres, que Déu veu d'una altra manera que no pas l'home, doncs l'home veu l'aparença externa, mentre que Déu hi veu al fons del cor. Un maçó està, en conseqüència, restringit a no actuar mai en contra dels manaments de llur consciència. Qualsevulla sigui la religió de l'home o la seva manera d'adorar, no està exclòs de l'Orde, considerant que ell creu en el gloriós arquitecte del cel i de la terra i que practica els deures sagrats de la moral. Els maçons s'uneixen en els homes virtuoses de totes les creences en el llaç sòlid i agradable de l'amor fraternal, que les ensenya a veure els errors de la humanitat amb compassió i a esforçar-

¹³ Paraula que utilitzen els maçons per definir que els treballs d'una Lògia es fan d'acord als principis i tradicions maçòniques.

se per la pureza de llur pròpia conducta, per tal de demostrar l'alta superioritat de la fe particular que ells professen.”

De fet, la redacció de les noves *Obligacions* aparegudes al 1723, suposà una descristianització “de facto” que, juntament a l’empobriment dels rituals i les supressions explícites en els juraments i invocacions, provocà la reacció d’aquells maçons que volien continuar fidels a les tradicions. Ja al 1722, al mateix temps que s’elaborava el text d’Anderson, aparegué a Londres una edició de les *Antigues Constitucions*, en la que per la seva part, l’article 1º, començava tot dient:

“Dec exhortar-vos a honorar Déu en la seva Santa Església, a no deixar-vos portar cap a l’heretgia, al cisma i a l’error en els vostres pensaments o en l’ensenyament d’homes desacreditats”.

La reacció dels maçons tradicionalistes

Es pot veure aquí un desmentit sagnant de les tesis dels pastors Anderson i Desaguliers. Un dels centres de resistència era la vella Lògia de York. Finalment, els opositors a la *Gran Lògia de Londres*, formaren al 1751 la *Gran Lògia dels Antics Maçons*, anomenada així per contraposició als altres a qui consideraven Moderns. Els *Antics*, retreien als *Moderns* llur desviació del sistema maçònic tradicional, en particular, haver omès les pregaries, descristianitzat el ritual, ignorat la festivitat dels dos Sant Joan, deformat els rituals... La personalitat més activa dels *Antics* fou l’irlandès Laurence Dermott. Al 1756, publicà les Constitucions de la Gran Lògia dels *Antics*, sota el títol d’*Ahiman Rezon*¹⁴ (dels mots en hebreu *ahim* (germans), *manah* (escollir) i *raizon* (lleí).

Extraiem d’aquestes Constitucions, un fragment del Sisè Deure, que tracta de la forma de conduir-se del Maçó, en Lògia abans del tancament:

“...No es deu introduir en lògia, ni querella personal ni discussió concernent a la família, la religió o la política, ja que, com maçons, som tots de la molt vella religió catòlica ja esmentada...”

La situació de divisió entre Antics i Moderns acabà finalment al 1813, negociant una sortida d’aquella situació, i ja se sap, en una negociació, tothom ha d’afluixar, amb el resultat que tots coneixem i quedant la redacció del famós article de la manera que abans hem llegit.

Tot això passava a Anglaterra. Però, que succeïa a l’Europa continental?

Hem vist fins ara les vicissituds sofertes per la institució Maçònica, durant el segle XVIII a les illes britàniques, vicissituds que conformaren el bo i dolent del que coneixem avui com a Maçoneria. Tot això succeïa, com hem dit, a les illes britàniques, en una època en què les comunicacions en general no eren com avui i les distàncies suposaven quelcom més que una separació geogràfica.

Per aquella mateixa època, l’Europa continental, era també en una plena ebullició maçònica, on es lluitava per trobar un sentit a la nova maçoneria especulativa. Hi havia

¹⁴ AHIMAN REZON, 1997, Editions Snes / Georges LAMOINE

tendències de tota mena, i juntament amb aquells que practicaven una Maçoneria de caire tradicional, hi havia tota mena d'opinions. Uns que deien que la maçoneria devia oferir a aquells que la practicaven, poders sobrenaturals que permetessin curar totes les malalties i elaborar un elixir de llarga vida; d'altres eran partidaris que les Lògies es convertissin en tallers alquímics, plens de maçons “bufant” el seu atanor per tal d'obtenir or, però no pas or alquímic, no, or del que serveix per fer arracades i collarets. Uns altres, els pietistes alemanys pretenien que les Lògies foren llocs on practicar l'espiritisme i contactar amb el més enllà. Altres, com Mesmer, volien experimentar amb la “psique” i l'hipnotisme, i encara uns altres, més, volien restaurar l'Orde del Temple abolit el 1312, però amb la finalitat de reclamar a les diferents monarquies europees, les propietats i la immensa fortuna que havia estat confiscada a l'Orde del Temple quan la seva abolicció. Finalment, uns altres, els Il·luminats de Baviera, volien crear un grup de poder, capaç d'influir directament sobre el conjunt de la societat, prenent que les lògies foren una mena de laboratoris, on un grup de “savis” elaborarien les lleis que després s'haurien d'aprovar en els Parlaments dels diferents països.

No cal dir, la desconfiança que aquest tipus de maçoneria aixecava en els diferents governs europeus. Totes aquestes tendències existents en el segle XVIII, volien -igual que ho pretenen ara certes obediències completament apartades de tota Tradició Maçònica- fer una maçoneria amb efectes tangibles, materials i a curt termini. Que serveixi “per alguna cosa” segons els criteris imperants en el nostre món actual. El que ens fa observar, que al cap i a la fi després de més de 250 anys, alguns, poc han evolucionat. Alguns continuen avui com en el segle XVIII, tractant de trobar un objectiu que doni sentit –segons ells- a la institució Maçònica.

De tota manera, sortosament, a l'igual que avui, hi havia també en el segle XVIII Maçons que veien la Francmaçoneria en el sentit que sempre ha tingut, com una via iniciàtica que permet a l'home tornar a retrobar-se amb la Transcendència, es a dir amb Deu, malgrat que hi havia profans sota l'aspecte de maçons que no feien sinó deshonorar la noble Institució. Entre el grup d'autèntics maçons s'hi trobaven Jean-Baptiste Willermoz, Louis-Claude de Saint Martin i d'altres, que sentiren la necessitat de posar ordre a tot aquest enrenou i retornar a l'Orde Maçònic l'esplendor que sempre havia tingut.

Sorgeix aquí un nou aspecte que fins ara no havia sortit: la via iniciàtica i el fet de la Iniciació, aspecte en el que voldria incidir, tot fent un petit parèntesi abans de continuar. La majoria d'Obediències maçòniques actuals de diferent signe, es defineixen com a societats iniciàtiques. Però cal demanar-se què és el que entenen per Iniciació. Hi hauria que aplicar aquí el consell que el savi xinès donà a l'Emperador: cal retornar a les paraules el seu autèntic significat.

I en què consisteix la iniciació?. La iniciació, com molt bé defineix René Guénon, “és la transmissió d'una influència espiritual”. És un segon naixement, un naixement a una altra realitat “més elevada” dins la jerarquia del Coneixement, entenen tot allò com la ciència del Coneixement de Déu. La iniciació és una operació per la que és posa en funcionament un procés de renovació i reconstrucció de l'ésser interior de l'home, en particular, a nivell d'un estat de lucidesa de consciència. Aquesta operació consisteix, per dir-ho així, en extreure l'home dels seus condicionaments habituals, els del món dit profà pels maçons; món desordenat, desorientat, desarrenglat – que ja no té regles, ni

ordre, ni orientació – i a continuació reinserir aquest home en un conjunt orgànic harmoniosament ordenat i “orientat”.

La iniciació fa entrar al “profà” en l’àmbit del què és sagrat. Per això, tot el que es diu i tot el que es fa, deu, forçosament, per una part obeir a les regles de la ciència simbòlica – ja que simbolisme és el llenguatge natural del què és sagrat – i per una altra, desenvolupar-se sota les formes immutables d’un ritual – ja que l’acció sagrada és també per naturalesa ritual. La mateixa iniciació maçònica, és una cerimònia que comporta les característiques que acabo de dir, i no una vana formalitat d’admissió.

La maçoneria tradicional, és una de les formes per les quals ha estat transmesa la iniciació a la nostra societat occidental; forma cristiana, o si és vol, forma judeucristiana. I sens dubte, és la forma més apropiada en aquesta civilització, però val a dir que no és l’única, ja que cada cultura de la humanitat té la seva. L’Islam té el sufisme, així com l’hinduisme i d’altres cultures orientals tenen les seves propies vies, els seus propis camins de retorn a la Unitat, però la via que per naturalesa li correspon al món occidental, és la iniciació maçònica que es pot trobar a la Maçoneria de Tradició. D’aquí que, aquesta tendència actual a la nostra societat, que cerca les vies iniciàtiques a les cultures orientals, sigui totalment il·lògica i antinatural, donat que s’aparta de la cultura que l’hi és pròpia, ja que tot ritual que observi les regles de la Tradició està pensat per a un context determinat per al que ha estat creat.

Però vostès és poden preguntar: és indispensable haver rebut la Iniciació, perquè es doni la possibilitat de retorn a l’Origen?. Esmentarem a Guénon: “...no estem a l’època Primordial on tots els homes posseïen de manera normal i espontàniament un estat vinculat a un alt grau d’iniciació”, i continua dient més endavant: “estem al *KALI-YUGA*, és a dir, en un temps on el coneixement ha esdevingut ocult i on només alguns poden encara aconseguir-ho, sempre i quan, es posin les condicions requerides per tal d’obtenir-lo; una d’aquestes condicions és la Iniciació”. La Iniciació, vincula a l’iniciat amb la Tradició Unànime i Primordial, mitjançant la cadena iniciàtica amb la que està lligada; bé podria dir-se que és una taula de salvació, una nau per navegar per les perilloses aigües del psiquisme.

Per acabar amb la iniciació, iniciació que al món occidental ha anat sempre lligada als oficis, especialment els relacionats amb la construcció, diré, que és tan antiga com els temps. Joseph de Maître, afirmava, tot referint-se a la iniciació, que “nasqué el dia que varen néixer els dies”. El seu origen és diví, i neix de la infinita bondat del Creador vers la criatura, ja que mitjançant la iniciació, es possibilita que aquesta pugui tornar a reintegrar-se al seu estat original perdut per raó de la caiguda. Queda per dir, que la iniciació que rep el maçó, la rep de manera virtual, queda per fer que aquest sàpiga desenvolupar-la i fer-la passar del virtual al real, passi que es duu a terme, amb allò que és coneix com a treball maçònic, treball que el maçó té tota la vida per culminar, podent aconseguir o no, la gran Obra.

Tornem ara amb Jean-Baptiste Willermoz i els seus. Willermoz, va néixer a la ciutat de Lió el 10 de juliol de 1730 i va morir a la mateixa ciutat a l’edat de 94 anys, el 29 de maig de 1824. Era el petit d’una família de tretze germans. A l’edat de 14 anys entrà a treballar com aprenent per a un comerciant de sederia lionès. Deu anys més tard, als 24, muntà el seu propi negoci, convertint-se en un pròsper fabricant i comerciant de teixits i sederies. Pertanyia a l’aristocràcia del comerç lionès. Els seus fabricats es venien a tota

França i bona part d'Europa, el que li permetia entrar en contacte i tenir relació amb clients adinerats de l'aristocràcia, incloent-hi prínceps, a qui servia de meravella contentant els seus interessos i curiositats maçòniques.

Aquests contactes el portaren a establir relació amb personatges com el príncep alemany Charles de Hesse i el mateix Laurence Dermott, Secretari General de la Gran Lògia anglesa dels "Antics", amb qui intercanvià correspondència i compartí les seves inquietuds, tot esbrinant l'autèntic sentit de la maçoneria tradicional. Aquests mateixos contactes amb maçons de tot arreu, li permeteren conèixer tots els sistemes maçònics practicats en aquella època, i comprovar-ne la perillositat d'alguns.

Willermoz va ser iniciat a la Maçoneria el 1750, a l'edat de 20 anys (a la mateixa edat que Dermott) en una Lògia de Lió de la que es desconeix el nom. Ràpidament va progressar de grau en grau, i al poc temps arribà a presidir la Lògia. Més tard, va contribuir a formar la Gran Lògia de Mestres Regular de Lió, però el veritable descobriment que marcaria la seva vida va ser contactar amb Martinez de Pasqually i la seva entrada a l'Orde dels Cavallers Maçons Elegits Coens de l'Univers, l'any 1767.

El sistema maçònic de Martinez de Pasqually, era un sistema d'Alts Graus fonamentat sobre:

1. La caiguda de l'home del seu estat gloriós original, i
2. El seu retorn, la seva reintegració per mitjà de la iniciació en aquest estat primitiu, iniciació que per poder-se operar, exigeix la intercessió i l'acció del "Gran Reparador" que és el Crist.

Tenim, així relació amb un tema fonamentalment cristià, d'una perfecta ortodòxia. Expressat en termes patristics, és el de la imatge i semblança: la pèrdua i després la restitució en l'home, de la semblança a la imatge que perdura inalterable.

L'objecte de la iniciació és, per tant, el retorn de la deformitat a la conformitat, de l'estat caigut a l'estat anterior a la caiguda. Això queda clarament indicat en el títol de l'únic llibre que va escriure en Martinez de Pasqually: "Tractat de la reintegració dels éssers en llurs primitives propietats, virtuts i poders espirituals divins". Però l'Orde de Martinez de Pasqually va acabar desapareixent poc després de la sobtada mort del seu fundador, ocorreguda en el decurs d'un precipitat viatge de Pasqually a Haití, que va dur a terme per tal de cobrar una herència.

Reforma i creació del Règim Escocès Rectificat

Per part seva, Willermoz continuà treballant maçònicament juntament amb altres maçons inquiets com ell, tot creant un Ritu, el Ritu Escocès Rectificat, estructurat en un sistema maçònic anomenat Règim Escocès Rectificat.

Així, el Règim Escocès Rectificat fou creat a França entre 1774 i 1782, per dos grups de maçons de Lió i Estrasburg, entre qui podem contar amb Jean i Bernard de Turkheim i Rodolphe Slatzman (Estrasburg) i sobre tot per Jean-Baptiste Willermoz que fou la seva ànima. L'arquitectura del Règim fou la seva obra, i ell fou qui donà forma a la doctrina que aquest Ritu comporta.

Des d'un punt de vista formal, el Règim Escocès Rectificat te tres orígens; des un punt de vista espiritual te dues fonts o inspiracions.

Pel que fa a l'estructura i simbolisme tant maçònic com cavalleresc, els tres orígens del Règim són:

1. La Maçoneria francesa de l'època, amb la proliferació dels graus més diversos (Willermoz els coneixia tots i va practicar molts d'ells) i que un cop depurada, seria estructurada cap al 1786-1787 en un Sistema que portaria més tard el nom de "Ritu francès", amb els seus tres graus i quatre ordes, sense oblidar la combinació de diversos graus coneguda com "escocisme", en el ben entès, que la noció Rectificada "d'escocisme" no te res a veure amb l'idea que actualment s'en fa la maçoneria espanyola. En aquest aspecte, i entenent-ho com aquí s'entén, cal senyalar que el Règim Escocès Rectificat, te d'escocès només el nom, encara que guarda en si mateix tots els elements de la tradició Escocesa.
2. El Sistema propi de Martinez de Pasqually, personatge enigmàtic i inspirat, a qui tant Willermoz com Louis-Claude de Saint Martin reconegueren sempre com a Mestre, anomenat "l'Orde dels Cavallers Maçons Elegits Coens de l'Univers".
3. L'Estricta Observança, del baró de Hund, també dita "Maçoneria rectificada" o "Reformada de Dresde", sistema alemany en què l'aspecte cavalleresc és situava absolutament per sobre de l'aspecte maçònic, i que pretenia ser, no ja l'hereva de l'antiga Ordre del Temple abolida a 1312, sinó que anava molt més enllà i pretenia restaurar-la.

Les dos fonts espirituals son:

- La doctrina "esotèrica" de Martinez de Pasqually en què el contingut essencial versa sobre l'origen primigeni, la condició actual i el destí últim de l'home i de l'univers.
- La tradició cristiana indivisible, nodrida pels ensenyaments dels Pares de l'Església.

La creació del Règim Escocès Rectificat suposà una reforma de la maçoneria a l'Europa continental, per tal de retornar-la als seus orígens cristians. Aquesta creació fou ratificada, a nivell francès, al Convent de Lió de 1778, i a nivell de la resta d'Europa, al Convent de Wilhelmsbad de 1782, dut a terme a la ciutat alemanya del mateix nom.

Veiem, per tant, que abans que es produís a Anglaterra la reunificació de 1813 que va representar la pèrdua oficial del cristianisme per part de la Maçoneria, a Wilhelmsbad s'aixecava, 31 anys abans, l'estandart de la Maçoneria cristiana amb la reforma que representa la creació del Règim Escocès Rectificat.

Altres sistemes maçònics cristians

Tot i així, cal tenir en compte, que malgrat la confusió del mon maçònic a l'Europa continental del segle XVIII, hi havia altres sistemes maçònics que també eren cristians, com per altra banda ho eren originàriament tots. Uns van continuar sent-ho i altres van abandonar el seu origen cristià. Aquest és el cas del ritu Francès tradicional, que va canviar cap a Ritu Francès Modern, abandonant les fonts cristianes. El sistema alemany,

Estricta Observança Templera, també va ser cristià mentre va existir. I el ritu Suec – practicat encara ara per les Obediències Escandinaves – va néixer cristià a l'any 1756, a Estocolm, creat per Carl Fredrick Eckleff, i encara continua sent cristià.

Cal també tenir present l'arribada del ritu de l'Estricta Observança a Rússia l'any 1765, i que als voltants de 1780, també tingué lògies a Polònia. El mateix passava amb el ritu Suec, extès per Suècia, Noruega i també Rússia i Polònia. Eren moments en què en un país hi havia a la vegada diversos sistemes convivint.

Que queda de tot allò, i de la maçoneria cristiana?. A França, va esclatar la Revolució el 1789. Les coses no estaven gaire pels postulats de la Maçoneria cristiana, però el Règim Escocès Rectificat continuà viu exiliat a Suïssa. A Alemanya no van a encaixar mai la desaparició del seu sistema anomenat “L'Estricta Observança Templera” i el Règim Escocès Rectificat no va quallar mai del tot. Però tot i així, la reforma de la Maçoneria acordada a Wilhelmsbad l'any 1782, va tenir les seves conseqüències com ara veurem.

La Maçoneria cristiana després de Wilhelmsbad

El sistema Rectificat s'estengué després de 1782 cap als països escandinaus de la mà del mariscal i landgrave Charles de Hesse-Cassel, instal·lant-se a Dinamarca i sent anomenat Gran Mestre Provincial a l'època en què el Duc Ferdinand de Brunswick i Lunebourg era el Gran Mestre de la Maçoneria Rectificada. A la mort del Duc de Brunswick el 1792, el landgrave Charles quedà com a cap únic de les lògies daneses, i quan aquest morí el 1836, el succeí el príncep i més tard rei Christian VIII, sent elegit Gran Mestre, càrrec que conservà fins a la seva mort el 1848, i que va reprendre el seu fill, Frederic VII. Aquest rei modifica la maçoneria danesa, portant-la cap al Rite Suec en l'any 1855.

La Maçoneria cristiana avui

A l'actualitat, els sistemes que s'han mantingut cristians d'acord a la més pura tradició maçònica, vius i treballant, i que exigeixen la condició de cristià per poder ingressar-hi, són els següents:

- Ritu Suec, present en els països escandinaus
Té deu graus, comprenent les Lògies de Sant Joan, Lògies de Sant Andreu i un Orde de Cavalleria. Hi ha un onzè grau, que, a Suècia, és ocupat tradicionalment pel Rei o un dels seus parents.
- Ritu de Zinnendorf, practicat a Alemanya en el sí de l'Obediència *Grosse Landesloge der Freimaurer von Deutschland*.
Aquest ritu, fundat per Johann Wilhelm von Zinnendorf, de qui pren el nom per honorar al també fundador de l'Obediència esmentada, en realitat es tracta del ritu Suec sota el nom de Zinnendorf. Té la mateixa estructura que el ritu Suec.
- Ritu Francès tradicional, practicat a França en el sí, de l'Obediència *Grand Prieuré des Gaules*.
Aquest ritu, es compon dels tres graus simbòlics de les Lògies de Sant Joan, més quatre Ordes.
- Ritu Escocès tradicional, practicat a França en el sí, de l'Obediència *Grand Prieuré des Gaules*.

Aquest ritu, es compona dels tres graus simbòlics practicats a les Lògies de San Joan + l'Arc Reial + l'Orde del Temple i Malta.

- Ritu Escocès Rectificat, practicat a França en el sí de l'Obediència *Grand Prieure des Gaules*, a Espanya, en el *Gran Priorato de Hispania*, i darrerament també al Brasil on hi ha varies Lògies de Sant Joan i Sant Andreu, depenent's del *Grand Prieure des Gaules*.

Aquest ritu, està estructurat en tres classes: la classe simbòlica en quatre graus (comprenen les Lògies de Sant Joan i Sant Andreu); l'Orde Interior (que és un Orde de cavalleria cristiana subdividida a dos nivells: Escuder Novici i Cavaller Maçó Benefactor de la Ciutat Santa); i la classe secreta de la Professió (subdividida en Professos i Grans Professos).

Ser Maçó i cristià en el segle XXI

No voldria acabar la meva exposició sense abordar el tema de la maçoneria i l'Església. Evidentment, ser maçó i cristià avui en dia resulta, si més no, complicat i exigeix un nivell de compromís bastant elevat. Per una banda, ens trobem amb la incomprensió dels maçons no cristians - que fins i tot ens han arribat a dir que no som maçons – i per l'altra la posició de l'Església catòlica que ens pot arribar a negar el sagrament de la comunió si sap de la nostra condició de maçons. De manera que no som volguts ni pels uns ni pels altres.

De les diferents Esglésies cristianes existents, només l'Església catòlica manté la prohibició explícita per als seus feligresos de pertànyer a la francmaçoneria. A la vista de les desviacions hagudes a la francmaçoneria des del segle XVIII fins els nostres dies, no ens estranya aquesta prohibició, però crec que cal diferenciar entre les diferents classes de maçoneria com avui hem pogut veure, ja que la Maçoneria i les seves Obediències no són un fet monolític.

Pel que fa al Règim Escocès Rectificat i al Gran Priorato de Hispania, els hi llegiré alguns fragments de la nostra Regla Maçònica, a la que ens comprometem a l'entrar a l'Orde, així com fragments dels nostres rituals:

Article I^è **Punt II:**

“...dóna, doncs, gràcies al teu Redemptor; prosternat davant del Verb encarnat, i beneeix la Providència que t'ha fet néixer entre els cristians. Professa en tot lloc la Divina Religió de Crist, i no t'avergonyeïxis de pertànyer a ella. L'Evangelí és la base de les nostres obligacions; si no creguessis en ell, deixaries de ser Maçó. Mostra en totes les teves accions una pietat esclaridora i activa, sense hipocresia ni fanatisme; el Cristianisme no es limita a unes veritats especulatives; practica tots els deures morals que ell ensenya, i seràs feliç...”

i un fragment també del Compromís que tot Aprenent ha de fer per entrar a l'Orde Rectificada:

“Jo, prometo sobre el Sant Evangelí, en presència del Gran Arquitecte de l'Univers, i em comprometo amb la meua paraula d'honor, davant d'aquesta respectable Assemblea, de ser fidel a la Santa Religió Cristiana...”

en el nostre 4º grau simbòlic, el de Mestre Escocès de Sant Andreu, últim de la nostra classe simbòlica, a la doctrina on s'instrueix al nou Mestre Escocès sobre els graus precedents, se li diu així:

“...Les planxes que se us ha mostrat, les explicacions donades, les instruccions que haveu rebut des de ja fa temps, us hauran fet saber per què els jueus, els mahometans, i tots aquells que no professen la religió cristiana, no són admissibles a les nostres Lògies...”

i més endavant:

“...Això que se us ha dit privadament, us ho diem avui en veu alta i sense cap misteri, perquè ha arribat el moment de dir-ho. Sí, l'Orde és cristiana; ha de ser-ho i no pot admetre en el seu sí, més que cristians o homes disposats a arribar a ser-ho de bona fe...”

finalment, a la segona classe, la nostra Orde dels Cavallers Maçons Benefactors de la Ciutat Santa, tot Escuder Novici que vulgui ser armat Cavaller, ha de fer la següent professió de fe dels Cavallers:

“Jo, fent professió pública de la religió cristiana, així com de la doctrina i les veritats evangèliques que ella ensenya, proclamo que crec fermament en l'existència d'un sol Déu Creador i principi únic de totes les coses, la qual acció tot poderosa ha estat manifestada a l'Univers per la triple essència, poder i acció indivisible del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant.

Crec que l'home ha estat originalment creat en un estat de puresa, de justícia i innocència, del qual ha caigut per la seva culpa, que per ella ha degradat la seva naturalesa original i ha estat sotmès a la corrupció i la mort amb la llavor del pecat.

Crec en el Verb Diví que per la seva paraula tot poderosa ha creat el cel i la terra i tot el que conté, s'encarnà i es feu home, i que ha viscut visiblement entre els homes amb l'adorable nom de Jesucrist, per operar la redempció del gènere humà, retornar-lo a la gràcia, i obrir-li les portes de la salvació.

Crec que és, com ell ha dit, el camí, la veritat i la vida, i que ningú pot anar a la vida eterna sinó és per Ell; que ha vessat la seva sang i ha sofert la mort per salvar a l'home; que ha ressuscitat gloriosament pel seu propi poder al tercer dia, i que s'ha manifestat en aquest nou estat a llurs deixebles; que a continuació ha pujat als cels, des d'on ha enviat el seu Esperit Sant entre els homes, per instruir-los i enfortir-los en la fe, l'esperança i la caritat; que és l'únic Senyor del cel i de la terra, i que és Un i indivisible amb el Pare i l'Esperit Sant.

Crec en la vida futura i eterna, en la que cadascú rebrà, segons hagi merescut.

Crec finalment, en la Santa Església universal i apostòlica, visible i invisible, dels seus membres reunits per la fe en el nostre Senyor i Diví Mestre Jesucrist.

I si em trobo encara feble en la fe, o en algun d'aquests articles fonamentals de la nostra santa religió, que em sorprenguin la raó, espero que Aquell que és la font de tota llum i tota veritat, vulgui il·luminar-me i enfortir-me en aquesta fe sincera en tot el que haig de creure i professar per arribar a la salvació; i amb aquesta finalitat, prego a tots els meus Germans m'ajudin amb el seu socors.

La Maçoneria i l'Església catòlica

L'Església catòlica condemna actualment la Maçoneria amb el seu cànon 2335 de l'actual dret Canònic, però històricament, l'església romana, ho ha fet fins a 8 vegades:

- Al 1738, ho va fer amb la Constitució **“In Eminentí”**, de Climent XII^è
- Al 1751, amb la Constitució **“Providas”**, de Benet XIV^è
- Al 1821, amb les Lletres Apostòliques **“Ecclesiam a Jesu Christo”**, de Pius VII^è
- Al 1825, amb la Constitució **“Que Graviora”**, de Lleó XII^è
- L'Encíclica **“Traditi”**, de Pius VIII^è
- L'Encíclica **“Mirari Vos”**, de Gregori XVI^è
- L'Encíclica **“Qui Pluribus”**, de Pius IX^è
- I finalment al 1884, amb l'Encíclica **“Humanus Genus”**, de Lleó XIII^è, la més extensa

El Concili Vaticà II, ens va aportar la *Declaració sobre la llibertat religiosa* (1965). Van haver moltes persones que veieren en l'exercici d'aquesta llibertat religiosa una base per una millor relació i acord entre l'Església Catòlica i la Maçoneria. En aquest context, es va preguntar a la Congregació de la Doctrina de la Fe, si s'havia canviat l'opinió de l'Església Catòlica, i si aquesta podia tenir ara unes relacions diferents amb la Maçoneria. La Congregació respongué amb la *Declaració sobre la Maçoneria* del 26 de novembre de 1983, dient:

“No s'ha canviat el judici negatiu de l'Església respecte a les associacions maçòniques, perquè els seus principis sempre han estat considerats irreconciliables amb la doctrina de l'Església; en conseqüència, l'afiliació a les mateixes, segueix sent prohibida per l'Església. Els fidels que pertanyen a associacions maçòniques es troben en pecat greu i no poden acostar-se a la santa comunió”.

Sembla ser, que per fer aquesta declaració, la Conferència Episcopal Alemanya, va investigar els rituals del tres primers graus del Ritu Escocès Antic i Acceptat, per proporcionar el material que va servir en aquesta Declaració. És de tot punt il·lògic que aquesta situació continuï així. L'Església catòlica no pot continuar fent ulls clucs davant l'evidència de l'existència, ara i avui, d'una Maçoneria profundament cristiana, que l'ha de portar a canviar el to d'aquesta condemna. Continuar així és una injustícia que clama al cel.

Per tal de donar el primer pas per canviar aquest estat de coses, el Gran Priorato de Hispània, Obediència maçònica tradicional i cristiana, va endegar a finals de l'any passat, una sèrie de contactes amb personalitats de l'Església catòlica, concretament: amb el Bisbe Auxiliar de Barcelona, l'Abat del Monestir de Montserrat, l'Abat del Monestir de Poblet, i el Pare Provincial dels Jesuïtes a Catalunya. A tots ells vàrem presentar la Maçoneria Rectificada cristiana i vam fer veure les diferències existents

amb d'altres maçoneries tot mostrant els nostres rituals. És més, avançant en el camí per esvair tota reticència o desconfiança, el 7 de febrer de 2005, vàrem fer dipòsit i donació de tots els nostres rituals i textos doctrinals, a la Biblioteca del Monestir de Montserrat. Després també ho hem fet a la Biblioteca del Monestir de Poblet

Allí estan per poder ser consultats per aquell que l'Església designi, o per tot historiador degudament acreditat que els vulgui investigar. Els nostres rituals, són una traducció dels manuscrits autèntics dipositats a la biblioteca municipal de la ciutat de Lió, que son de domini públic.

No és que vulguem posar-nos sota l'advocació de l'Església Catòlica, com així vam fer saber al Senyor Bisbe Auxiliar de Barcelona. Ni volem ni podem, perquè quan Jean-Baptiste Willermoz va crear el Règim Escocès Rectificat, ho va fer obert a tots els cristians, independentment de l'Església cristiana a qui pertanyen. Així, a les nostres Lògies, hi ha catòlics – l'Església més estesa al nostre país – però també tenim cristians ortodoxos, maronites i anglicans. El Rectificat està concebut per reunir els maçons cristians, no per dividir-los i per tant no podem tenir cap especial lligam amb una Església determinada en detriment de les altres. Però si que podem lluitar, i ho farem, per fer canviar aquest estat de coses.

En termes esportius, la pilota és al seu camp o a qui toca moure peça és a l'altra part. Per la nostra banda estem disposats al que calgui per tal de posar les coses al seu lloc. Amb la recent mort del Papa Joan Pau II, l'Església catòlica està en època de canvis, esperem i desitgem que aquests canvis ajudin a clarificar les coses.

En definitiva i per acabar, aquesta és la situació de la Maçoneria cristiana. De fet, sempre ha existit, altra cosa son els canvis haguts – involucions, des del nostre punt de vista – que han portat la Maçoneria al seu estat actual. Com deia Guénon, vivim en el Kali Yuga, vivim en la confusió en el que res és el que sembla i les paraules han perdut el seu autèntic significat i valor. A Anglaterra, el que va resultar de la reunificació de 1813, La Gran Lògia Unida d'Anglaterra, hem vist on se situen respecte a la tradició, malgrat ser la representant de la Maçoneria Regular internacional. En canvi, nosaltres, que simplement mantenim els principis tradicionals de la maçoneria, som considerats com a irregulars.

Passin i vegin Senyors, el món al revés.

Ramon Martí i Blanco
Barcelona, 21 d'abril de 2005

Bibliografia

- *Histoire générale de la Franc-Maçonnerie* – Paul Naudon; Office du Livre, 1987.
- *La Francmasonería* – Joseph de Maître; Marsay Ediciones, 2001.
- *Jean-Baptiste Willermoz. Su obra* – Jean-François Var; Marsay Ediciones, 2001.
- *Un mistique lyonnais et les secrets de la Franc-Maçonnerie, 1720-1824*, Protat, 1938, reedició Demeter, 1986.
- *Ahiman Rezon* – Laurence Dermott; Editions Snés, 1997.
- *Traité de la Réintégration des êtres créés dans leurs primitives propriétés, vertus et puissances spirituelles divines* – Versió original editada per primera vegada, confrontada amb la versió publicada al 1899, acompanyada del quadre universal, i amb introducció i documents inèdits per Robert Amadou; Robert Dumas, 1974.
- *Les conférences des Elus Coens de Lyon 1774-1776, aux sources du Rite Ecossais Rectifié* – Antoine Favre; Edit. du Baucens, 1975.
- *Etudes sur la Franc-Maçonnerie et le Compagnonnage* – René Guénon; reed. Editions Traditionnelles.

Sobre el Convent de les Galies de 1778:

- *Actes du Convent national des Gaules tenu à Lyon 1778* – Editades amb una introducció d'Edmond Mazet, en els quaderns de la Lògia d'Estudis i Investigacions de la Grand Loge National Française, Villard de Honnecourt n° 11, 2° Série, 1985.

Sobre el Convent de Wilhelmsbad de 1782:

- *Actas del Convento General tenido en Wilhelmsbad* – Traducció de Ramon Martí, editades en el butlletí "Cuadernos Verdes", num. 1, 2 i 3 del Gran Priorato de Hispania